

Poziční reprezentace okruhu Gaussových celých čísel a tělesa $\mathbb{C}$

Edita Pelantová

katedra matematiky, FJFI, ČVUT v Praze
Tigří seminář

7. 12. 2010

Množina $\mathbb{Z}[i] := \{a + ib \mid a, b, \in \mathbb{Z}\}$ - tzv. okruh Gaussových celých čísel.

Věta (Penney, 1964)

Nechť $\beta = i - 1$. Každé $z \in \mathbb{Z}[i]$ lze jednoznačně zapsat ve tvaru

$$z = \sum_{k=0}^n a_k \beta^k, \quad \text{kde } a_k \in \mathcal{A} = \{0, 1\}.$$

Zapíšeme $z = a_n a_{n-1} \dots a_1 a_0$ •

$$\beta = i - 1, \quad \beta^2 = -2i, \quad \beta^3 = 2 + 2i, \quad \beta^4 = -4, \dots$$

β je kořen rovnice $x^2 + 2x + 2 = 0$, tedy $N(\beta) = \beta\bar{\beta} = 2$, tedy $|\beta| = \sqrt{2}$.

Jednoznačnost rozvoje:

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies$$

β je kořen polynomu s absolutním členem ± 1 – spor

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies$$

β je kořen polynomu s absolutním členem ± 1 – spor

Existence rozvoje:

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies$$

β je kořen polynomu s absolutním členem ± 1 – spor

Existence rozvoje: Označme $S = \left\{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \right\}$.

Ukážeme, že

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies$$

β je kořen polynomu s absolutním členem ± 1 – spor

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies$$

β je kořen polynomu s absolutním členem ± 1 – spor

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies$$

β je kořen polynomu s absolutním členem ± 1 – spor

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies$$

β je kořen polynomu s absolutním členem ± 1 – spor

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

$$1 + 1 = 2 = \beta^3 + \beta^2 \implies 2 = 1100\bullet$$

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies \beta \text{ je kořen polynomu s absolutním členem } \pm 1 \text{ - spor}$$

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

$$1 + 1 = 2 = \beta^3 + \beta^2 \implies 2 = 1100 \bullet$$

To jest: součet $z + \beta^i$ lze upravit pomocí pravidla $2 \rightarrow 1100$, bez zvýšení součtu cifer. Toto pravidlo lze aplikovat tak dlouho, až se zastavíme

Příklad:

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies \beta \text{ je kořen polynomu s absolutním členem } \pm 1 \text{ - spor}$$

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

$$1 + 1 = 2 = \beta^3 + \beta^2 \implies 2 = 1100 \bullet$$

To jest: součet $z + \beta^i$ lze upravit pomocí pravidla $2 \rightarrow 1100$, bez zvýšení součtu cifer. Toto pravidlo lze aplikovat tak dlouho, až se zastavíme

Příklad:

$$3 = 1101 \bullet$$

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies \beta \text{ je kořen polynomu s absolutním členem } \pm 1 \text{ - spor}$$

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

$$1 + 1 = 2 = \beta^3 + \beta^2 \implies 2 = 1100\bullet$$

To jest: součet $z + \beta^i$ lze upravit pomocí pravidla $2 \rightarrow 1100$, bez zvýšení součtu cifer. Toto pravidlo lze aplikovat tak dlouho, až se zastavíme

Příklad:

$$3 = 1101\bullet$$

$$4 = 1101\bullet + 1\bullet = \dots = 111010000\bullet$$

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies \beta \text{ je kořen polynomu s absolutním členem } \pm 1 \text{ - spor}$$

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

$$1 + 1 = 2 = \beta^3 + \beta^2 \implies 2 = 1100\bullet$$

To jest: součet $z + \beta^i$ lze upravit pomocí pravidla $2 \rightarrow 1100$, bez zvýšení součtu cifer. Toto pravidlo lze aplikovat tak dlouho, až se zastavíme

Příklad:

$$3 = 1101\bullet$$

$$4 = 1101\bullet + 1\bullet = \dots = 111010000\bullet$$

$$\frac{4}{\beta^4} = 11101\bullet$$

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies \beta \text{ je kořen polynomu s absolutním členem } \pm 1 \text{ - spor}$$

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

$$1 + 1 = 2 = \beta^3 + \beta^2 \implies 2 = 1100\bullet$$

To jest: součet $z + \beta^i$ lze upravit pomocí pravidla $2 \rightarrow 1100$, bez zvýšení součtu cifer. Toto pravidlo lze aplikovat tak dlouho, až se zastavíme

Příklad:

$$3 = 1101\bullet$$

$$4 = 1101\bullet + 1\bullet = \dots = 111010000\bullet$$

$$\frac{4}{\beta^4} = 11101\bullet = -1$$

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies \beta \text{ je kořen polynomu s absolutním členem } \pm 1 \text{ - spor}$$

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

$$1 + 1 = 2 = \beta^3 + \beta^2 \implies 2 = 1100\bullet$$

To jest: součet $z + \beta^i$ lze upravit pomocí pravidla $2 \rightarrow 1100$, bez zvýšení součtu cifer. Toto pravidlo lze aplikovat tak dlouho, až se zastavíme

Příklad:

$$3 = 1101\bullet$$

$$4 = 1101\bullet + 1\bullet = \dots = 111010000\bullet$$

$$\frac{4}{\beta^4} = 11101\bullet = -1$$

$$i = \beta + 1 \implies i = 11\bullet \text{ a}$$

Jednoznačnost rozvoje:

$$\sum_{k=0}^n a_k \beta^k = \sum_{k=0}^n b_k \beta^k \implies \sum_{k=0}^n (a_k - b_k) \beta^k = 0 \implies \beta \text{ je kořen polynomu s absolutním členem } \pm 1 \text{ - spor}$$

Existence rozvoje: Označme $S = \{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k \mid a_k \in \{0, 1\} \}$.

Ukážeme, že A) $1, i, -1, -i \in S$ B) S je uzavřena na operaci $+$.

To už implikuje $S = \mathbb{Z}[i]$

$$1 + 1 = 2 = \beta^3 + \beta^2 \implies 2 = 1100\bullet$$

To jest: součet $z + \beta^i$ lze upravit pomocí pravidla $2 \rightarrow 1100$, bez zvýšení součtu cifer. Toto pravidlo lze aplikovat tak dlouho, až se zastavíme

Příklad:

$$3 = 1101\bullet$$

$$4 = 1101\bullet + 1\bullet = \dots = 111010000\bullet$$

$$\frac{4}{\beta^4} = 11101\bullet = -1$$

$$i = \beta + 1 \implies i = 11\bullet \quad a \quad -i = \beta^2 + \beta + 1 \implies -i = 111\bullet$$

$$\frac{1}{\beta}S = \left\{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k + \frac{a_{-1}}{\beta} \mid a_k \in \{0, 1\} \right\} = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \quad \text{přičemž } \frac{1}{\beta} = \frac{-1-i}{2}$$

$$\frac{1}{\beta}S = \left\{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k + \frac{a_{-1}}{\beta} \mid a_k \in \{0, 1\} \right\} = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \quad \text{přičemž } \frac{1}{\beta} = \frac{-1-i}{2}$$

$$\frac{1}{\beta^2}S = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \cup \left(\frac{1}{\beta^2} + S\right) \cup \left(\frac{1}{\beta} + \frac{1}{\beta^2} + S\right) \quad \text{kde } \frac{1}{\beta^2} = \frac{i}{2} \text{ a } \frac{1}{\beta} + \frac{1}{\beta^2} = -\frac{1}{2}$$

$Fin(\beta)$

$$\frac{1}{\beta}S = \left\{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k + \frac{a_{-1}}{\beta} \mid a_k \in \{0, 1\} \right\} = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \quad \text{přičemž } \frac{1}{\beta} = \frac{-1-i}{2}$$

$$\frac{1}{\beta^2}S = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \cup \left(\frac{1}{\beta^2} + S\right) \cup \left(\frac{1}{\beta} + \frac{1}{\beta^2} + S\right) \quad \text{kde } \frac{1}{\beta^2} = \frac{i}{2} \text{ a } \frac{1}{\beta} + \frac{1}{\beta^2} = -\frac{1}{2}$$

$$Fin(\beta) = \bigcup_{n \in \mathbb{N}} \frac{1}{\beta^n} S \quad \text{je hustá v } \mathbb{C}.$$

$$\frac{1}{\beta}S = \left\{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k + \frac{a_{-1}}{\beta} \mid a_k \in \{0, 1\} \right\} = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \quad \text{přičemž } \frac{1}{\beta} = \frac{-1-i}{2}$$

$$\frac{1}{\beta^2}S = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \cup \left(\frac{1}{\beta^2} + S\right) \cup \left(\frac{1}{\beta} + \frac{1}{\beta^2} + S\right) \quad \text{kde } \frac{1}{\beta^2} = \frac{i}{2} \text{ a } \frac{1}{\beta} + \frac{1}{\beta^2} = -\frac{1}{2}$$

$$Fin(\beta) = \bigcup_{n \in \mathbb{N}} \frac{1}{\beta^n} S \quad \text{je hustá v } \mathbb{C}.$$

Věta

Každé $z \in \mathbb{C}$ lze napsat (ne nutně jednoznačně) ve tvaru

$$z = \sum_{k=-\infty}^n a_k \beta^k, \quad \text{kde } a_k \in \{0, 1\}.$$

$$\frac{1}{\beta}S = \left\{ \sum_{k=0}^n a_k \beta^k + \frac{a_{-1}}{\beta} \mid a_k \in \{0, 1\} \right\} = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \quad \text{přičemž } \frac{1}{\beta} = \frac{-1-i}{2}$$

$$\frac{1}{\beta^2}S = SU\left(\frac{1}{\beta} + S\right) \cup \left(\frac{1}{\beta^2} + S\right) \cup \left(\frac{1}{\beta} + \frac{1}{\beta^2} + S\right) \quad \text{kde } \frac{1}{\beta^2} = \frac{i}{2} \text{ a } \frac{1}{\beta} + \frac{1}{\beta^2} = -\frac{1}{2}$$

$$Fin(\beta) = \bigcup_{n \in \mathbb{N}} \frac{1}{\beta^n} S \quad \text{je hustá v } \mathbb{C}.$$

Věta

Každé $z \in \mathbb{C}$ lze napsat (ne nutně jednoznačně) ve tvaru

$$z = \sum_{k=-\infty}^n a_k \beta^k, \quad \text{kde } a_k \in \{0, 1\}.$$

$$\text{Např. } 1 \bullet (1101\ 0000)^\omega = 0 \bullet (0000\ 1101)^\omega = \frac{1}{5}$$

Věta (Thurston 1989)

Nechť β je komplexní číslo, $|\beta| > 1$ a necht' $\mathcal{A} \subset \mathbb{C}$ je konečná množina. Když existuje omezené okolí V bodu nula takové, že $\beta V \subset V + \mathcal{A}$, pak každé $z \in \mathbb{C}$ lze zapsat ve tvaru

$$z = \sum_{k=-\infty}^n a_k \beta^k, \quad \text{kde } a_k \in \mathcal{A}.$$

Dk. Stačí ukázat pro každé $z \in V$.

$$\beta z = a_1 + r_1, \quad \text{kde } a_1 \in \mathcal{A} \text{ a } r_1 \in V \quad \implies \quad z = \frac{a_1}{\beta} + \frac{1}{\beta} r_1$$

$$\beta r_1 = a_2 + r_2, \quad \text{kde } a_2 \in \mathcal{A} \text{ a } r_2 \in V \quad \implies \quad z = \frac{a_1}{\beta} + \frac{1}{\beta} \left(\frac{a_2}{\beta} + \frac{1}{\beta} r_2 \right)$$

$$z = \frac{a_1}{\beta} + \frac{a_2}{\beta^2} + \frac{a_3}{\beta^3} + \dots + \frac{a_k}{\beta^k} + \frac{1}{\beta^k} r_k.$$

Omezenost V implikuje konvergenci.

Co vzít za naše okolí V ?

$$\beta = i - 1 \quad \mathcal{A} = \{0, 1\}$$

$$\beta V \subset V \cup (V + 1)$$

Co vzít za naše okolí V ?

$$\beta = i - 1 \quad \mathcal{A} = \{0, 1\}$$

$$\beta V \subset V \cup (V + 1)$$

Kdyby V měřitelná, pak $\mu(\beta V) = 2\mu(V)$

Co vzít za naše okolí V ?

$$\beta = i - 1 \quad \mathcal{A} = \{0, 1\}$$

$$\beta V \subset V \cup (V + 1)$$

Kdyby V měřitelná, pak $\mu(\beta V) = 2\mu(V)$

$\implies \beta V = V \cup (V + 1)$ a vnitřky V a $V + 1$ disjunktní.

Co vzít za naše okolí V ?

$$\beta = i - 1 \quad \mathcal{A} = \{0, 1\}$$

$$\beta V \subset V \cup (V + 1)$$

Kdyby V měřitelná, pak $\mu(\beta V) = 2\mu(V)$

$\implies \beta V = V \cup (V + 1)$ a vnitřky V a $V + 1$ disjunktní.

Hledáme V pevný bod zobrazení $F(X) = \frac{1}{\beta}X \cup \frac{1}{\beta}(X + 1)$.

Co vzít za naše okolí V ?

$$\beta = i - 1 \quad \mathcal{A} = \{0, 1\}$$

$$\beta V \subset V \cup (V + 1)$$

Kdyby V měřitelná, pak $\mu(\beta V) = 2\mu(V)$

$\implies \beta V = V \cup (V + 1)$ a vnitřky V a $V + 1$ disjunktní.

Hledáme V pevný bod zobrazení $F(X) = \frac{1}{\beta}X \cup \frac{1}{\beta}(X + 1)$.

Věta (Hutchinson, 1981)

Nechť $f_1, f_2, \dots, f_\ell$ jsou kontraktivní zobrazení v $\mathbb{R}^d$. Pak existuje jediná neprázdná kompaktní množina $X \subset \mathbb{R}^d$ taková, že

$$X = f_1(X) \cup f_2(X) \cup \dots \cup f_\ell(X)$$

$$V := \{0 \bullet a_{-1}a_{-2}a_{-3}\dots \mid a_{-k} \in \{0, 1\}\}.$$

$$V := \{0 \bullet a_{-1}a_{-2}a_{-3} \dots \mid a_{-k} \in \{0, 1\}\}.$$

$$\beta V = \{a_{-1} \bullet a_{-2}a_{-3} \dots \mid a_{-k} \in \{0, 1\}\} = V \cup (V + 1)$$

$$V := \{0 \bullet a_{-1}a_{-2}a_{-3} \dots \mid a_{-k} \in \{0, 1\}\}.$$

$$\beta V = \{a_{-1} \bullet a_{-2}a_{-3} \dots \mid a_{-k} \in \{0, 1\}\} = V \cup (V + 1)$$

Ukázat obrázek!!!

$$V := \{0 \bullet a_{-1}a_{-2}a_{-3} \dots \mid a_{-k} \in \{0, 1\}\}.$$

$$\beta V = \{a_{-1} \bullet a_{-2}a_{-3} \dots \mid a_{-k} \in \{0, 1\}\} = V \cup (V + 1)$$

Ukázat obrázek!!!

$V + \mathbb{Z}[i]$ je periodické dlážďení roviny

Méně naivní postup hledání rozvoje v $\mathbb{Z}[i]$

$R = \mathbb{Z}[i]$ je okruh, $\beta = i - 1 \in R$, množina βR je ideál v R .

Méně naivní postup hledání rozvoje v $\mathbb{Z}[i]$

$R = \mathbb{Z}[i]$ je okruh, $\beta = i - 1 \in R$, množina βR je ideál v R .
Kongruence definovaná

$$x \equiv y \pmod{\beta} \iff x - y \in \beta R$$

má dvě zbytkové třídy s reprezentanty 0 a 1,
označ množinu reprezentantů $\mathcal{A}$.

Méně naivní postup hledání rozvoje v $\mathbb{Z}[i]$

$R = \mathbb{Z}[i]$ je okruh, $\beta = i - 1 \in R$, množina βR je ideál v R .
Kongruence definovaná

$$x \equiv y \pmod{\beta} \iff x - y \in \beta R$$

má dvě zbytkové třídy s reprezentanty 0 a 1,
označ množinu reprezentantů $\mathcal{A}$.

Algoritmus pro hledání rozvoje

Méně naivní postup hledání rozvoje v $\mathbb{Z}[i]$

$R = \mathbb{Z}[i]$ je okruh, $\beta = i - 1 \in R$, množina βR je ideál v R .
Kongruence definovaná

$$x \equiv y \pmod{\beta} \iff x - y \in \beta R$$

má dvě zbytkové třídy s reprezentanty 0 a 1,
označ množinu reprezentantů $\mathcal{A}$.

Algoritmus pro hledání rozvoje

Dané $z \in R$

$z_0 := z$

pokud $z_k \neq 0$ dělej

$a_k := z_k \pmod{\beta} \in \mathcal{A}$

$z_{k+1} := \frac{1}{\beta}(z_k - a_k) \in R$

Které báze β jsou vhodné

Které báze β jsou vhodné

- R - obor integrity s normou N .
- $N : R \rightarrow \mathbb{R}^+$, taková že
  1. $N(a + b) \leq N(a) + N(b)$
  2. $N(a \cdot b) = N(a) \cdot N(b)$
  3. $N(a) = 0 \Leftrightarrow a = 0$
- pro každé k je $\{r \in R \mid N(r) \leq k\}$ je konečná

Které báze β jsou vhodné

- R - obor integrity s normou N .
- $N : R \rightarrow \mathbb{R}^+$, taková že
  1. $N(a + b) \leq N(a) + N(b)$
  2. $N(a \cdot b) = N(a) \cdot N(b)$
  3. $N(a) = 0 \Leftrightarrow a = 0$
- pro každé k je $\{r \in R \mid N(r) \leq k\}$ je konečná

Věta (Nielsen a Kornerup, 1999)

Nechť $\mathcal{A} \subset R$ je množina cifer tvořena reprezentanty všech zbytkových tříd mod β . Pak každý prvek okruhu R lze reprezentovat v bázi β s ciframi z $\mathcal{A}$ právě tehdy, když takto lze reprezentovat každé $r \in R$ s normou

$$N(r) \leq \frac{D_{Max}}{N(\beta)-1}, \text{ kde } D_{Max} = \max\{N(a) \mid a \in \mathcal{A}\}.$$

Které báze β jsou vhodné

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Nutná podmínka: $\text{mod } \beta$ má dvě zbytkové třídy.

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Nutná podmínka: $\text{mod } \beta$ má dvě zbytkové třídy.

Věta (Gauss)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$. Počet zbytkových tříd $\text{mod } \beta$ je roven $N(\beta)$.

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Nutná podmínka: $\text{mod } \beta$ má dvě zbytkové třídy.

Věta (Gauss)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$. Počet zbytkových tříd $\text{mod } \beta$ je roven $N(\beta)$.

$$N(\beta) = 2 \implies \beta = \pm 1 \pm i \implies$$

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Nutná podmínka: $\text{mod } \beta$ má dvě zbytkové třídy.

Věta (Gauss)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$. Počet zbytkových tříd $\text{mod } \beta$ je roven $N(\beta)$.

$N(\beta) = 2 \implies \beta = \pm 1 \pm i \implies 0, 1$ reprezentanti různých tříd

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Nutná podmínka: $\text{mod } \beta$ má dvě zbytkové třídy.

Věta (Gauss)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$. Počet zbytkových tříd $\text{mod } \beta$ je roven $N(\beta)$.

$N(\beta) = 2 \implies \beta = \pm 1 \pm i \implies 0, 1$ reprezentanti různých tříd
báze $\beta = -i - 1$ je vhodná

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Nutná podmínka: $\text{mod } \beta$ má dvě zbytkové třídy.

Věta (Gauss)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$. Počet zbytkových tříd $\text{mod } \beta$ je roven $N(\beta)$.

$N(\beta) = 2 \implies \beta = \pm 1 \pm i \implies 0, 1$ reprezentanti různých tříd

báze $\beta = -i - 1$ je vhodná

báze $\beta = i + 1$ není vhodná

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Nutná podmínka: $\text{mod } \beta$ má dvě zbytkové třídy.

Věta (Gauss)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$. Počet zbytkových tříd $\text{mod } \beta$ je roven $N(\beta)$.

$N(\beta) = 2 \implies \beta = \pm 1 \pm i \implies 0, 1$ reprezentanti různých tříd

báze $\beta = -i - 1$ je vhodná

báze $\beta = i + 1$ není vhodná důvod: $i = (i + 1)i + 1$.

Které báze β jsou vhodné

pro abecedu $\mathcal{A} = \{0, 1\}$?

Nutná podmínka: $\text{mod } \beta$ má dvě zbytkové třídy.

Věta (Gauss)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$. Počet zbytkových tříd $\text{mod } \beta$ je roven $N(\beta)$.

$N(\beta) = 2 \implies \beta = \pm 1 \pm i \implies 0, 1$ reprezentanti různých tříd
báze $\beta = -i - 1$ je vhodná

báze $\beta = i + 1$ není vhodná důvod: $i = (i + 1)i + 1$.

Věta (Kátai, Szabó, 1975)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$ a $\mathcal{A} = \{0, 1, \dots, N(\beta) - 1\}$. Každé $z \in \mathbb{Z}[i]$ lze reprezentovat v bázi β s ciframi z abecedy $\mathcal{A}$ právě tehdy, když β je tvaru $-n \pm i$, kde $n \in \mathbb{N}$, $n \geq 1$.

Nelze zvolit lepší abecedu?

Nelze zvolit lepší abecedu?

Věta (Lagarias, 1996)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$ a $\mathcal{A} = \{-N(\beta) + 1, \dots, -1, 0, 1, \dots, N(\beta) - 1\}$. Každé $z \in \mathbb{Z}[i]$ lze reprezentovat v bázi β s ciframi z abecedy $\mathcal{A}$.

Nelze zvolit lepší abecedu?

Věta (Lagarias, 1996)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$ a $\mathcal{A} = \{-N(\beta) + 1, \dots, -1, 0, 1, \dots, N(\beta) - 1\}$. Každé $z \in \mathbb{Z}[i]$ lze reprezentovat v bázi β s ciframi z abecedy $\mathcal{A}$.

Věta (Milena, 2010)

Nechť $\beta \in \mathbb{Z}[i]$. Pak existuje takové $a \in \mathbb{N}$, že v abecedě $\mathcal{A} = \{-a, -a + 1, \dots, -1, 0, 1, \dots, a - 1\}$ lze sčítání v okruhu $\mathbb{Z}[i]$ provádět paralelně.

Děkuji za pozornost